

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Defenditur servorum mitigata conditio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

5. Quartus; Si seruo quid detur ob compensationem injuriæ, ipsi allatae.

6. Quintus; Si quid servus pecuniâ sui peculij lucratur ludo, sorte, negotiatione; quia lucrum induit rationem capitalis.

7. Sextus: Si quid sibi subtrahat ex his, quæ sine Domini incommodo poterat libere consumere vel expendere.

8. Septimus; Si quid acquirat faciendo alia opera, præter illa, quæ Dominus præscripsit.

Defenditur servorum mitigata conditio.

9. Caremuel, *Theol. Mor.* num. 386. ex his septem titulis, Primum duntaxat, id est, peculium à Domino concessum seruo cui eius lucro, ex negotiatione forte acquisito approbat, reprobat ceteros in hunc ferè modum: Nullus casus dabitur, ait, in quo aut servus, aut Religiosus (quin illorum status alteretur, & mitigetur) possit alicuius rei permanentis dominium acquirere. Sed huic propositioni adversatur Sanchez, (lib. 1. conf. 1. d. 1. n. 7.) quia licet inter servum, & Dominum, ut sic, non sit propriè iustitia nec contractus, est tamen inter Dominum, & servum, ut homo est. Nullum argumentum, quia sic liceret arguere: Aliquando Religiosus possit sibi proprietatem acquirere, vendere, emere, ducere uxorem, quia hac illi non repugnant, ut homo est, licet repugnent ut Religioso. Conjugata non potest nubere, ut Conjugata, sed ut Mulier; quod est ludere, ut ludit sensus compositus, & divisus in prædeterminantibus. Adde, si jura decernunt omnia servi acquiri Domino, unde & fratres esse incapaces dominij: quomodo potest, ut homo, acquirere? Esto, possit Dominus concedere illi dominium: sed tunc erit partialiter liber, non servus.

10. Adversatur secundo, quia si ea conditione (ait idem Sanchez) expressa vel tacita, bona sine ita donata seruo, ut is non acquirat Domino servus sibi acquirat. Contra; quia non prodest talis conditio; voluntas enim dantis non potest ficere incapacem servum, sicuti nec posset Religiosum: esto igitur, illa bona donata veluti vacent, & redeant ad Dominum.

11. Adversatur tertio: quia si ab amasio (inquit idem Sanchez) detur ancilla aliqua bona propter usum corporis, cum in hoc usu non subsistat ancilla Domino, ancilla erunt illa bona. Idem erit si propter injuriam acceptam fuerit det vulnerans pecuniam seruo percusso, pecunia erit servi, siquidem membra servi sunt, non Domini. Sed contra tum quia idem esset in Religiosa: Cum enim usus corporis sit suus, & membra item sua sint; sibi acquireret, si quid propter similes causas acquireret. Hactenus ex Caremuele.

12. Sed acutissimi viri contra doctissimum Sanchez argumenta delati, meo quamvis pinguis calamo, facillè posse video ex eodem Caremuelis principio: Nullus inquit dabitur casus, in quo servus (nisi eius status alteretur, & mitigetur) possit alicuius rei permanentis dominium acquirere. Huic principio sic adnecto minorem. Sed re ipsa servi status est illis septem casibus mitigatus, non autem status Religiosi: ergo non est mirum, si servus in iis casibus possit sibi acquirere, non verò Religiosus. Minor probatur ex Lessio, & Molina, qui viderunt certè servos ex jure esse omnino incapaces dominij, etiam in illis prædictis casibus; sed addunt tantum rigorem fuisse mitigatum. Proferatur Lessius lib. 1. cap. 4. num. 17. Notandum est, inquit, multos Doctores concedere servis verum, & perfectum dominium in plerisque casibus prædictis; eisque fieri veram injuriam, obligantem ad restitutionem, si Dominus res ipsas concessas auferat. Iura autem, quæ tradunt, servos, quidquid acquirunt, Domino acquirere, intelligenda regulariter, ita Molina d. 38. Posset etiam addi: jura illa consuetudine esse mitigata & hoc malum in praxi. Itaque posset servus uti occulta compensatione, si Dominus ei res suas abstulisset. Hæc Lessius. Si ergo militat in primo ca-

si mitigatio servitutis ex expressa Domini voluntate quod rectè concedit Caremuel, valbit in ceteris implicita ejusdem voluntate, quæ non potest nisi esse formis sanctis legibus, & legitimæ consuetudini. Ab enim servitutem mitigari, & res temporales aliis accipi posse, Communis est & trita doctrina.

13. Non ergo valet sequela Caremuelis: Ergo Religiosus, ut homo acquirere proprietatem & posse conjugata, at Mulier, nubere, &c. non valet, inquit, quia servitus potest à voluntate Domini mitigari. Legitima consuetudine tam mitigata est; non vero mitigatus status Religiosæ paupertatis, quoad proprietatem; nisi forte in Scholasticis Societatis Iesu habitibus vota biennij, qui veri sunt Religiosi, & tamen continent, (licet sine usu independente à Superiore) rerum bonorum proprietatem; quod nunc non facit nos. Rufus nec status Conjugij mitigari potest. Dauid hi, qui possit à Conjugata, vivente viro, tollere, mitigare vinculum matrimonij; & dabo tibi illam nubere, &c. Quare non ludit Sanchez, dum dicit, ut Dominum, & servum, ut homo est, posse esse contractum iustitiæ; illud enim (ut homo est) significatur, ut servus, quales non sunt ex Natura omnes homines, seu ex qua parte non est servus; sed sicuti ceteri homines.

14. Nec item valet: Ancilla acquirit sibi quicquid lucratur ex visceribus, vel ex satisfactione proprietatis juriam acceptam: ergo posset ex eisdem causis acquirere sibi pretij Monialis. Non valet, inquam; quia Monialis attingitur Voto Paupertatis, quo confectus est incapax dominij: at ancilla, stante illa juris mitigatione, capax est. Da Monialem, cui Pontifex Summorum Paupertatis, quoad proprietatem dimittit, ut dimingere posse, affirmat Sperellus p. 1. dec. 1. num. 7. & ego concedam facillè, quod inferis.

Possit servi ab intestato defuncti cuiusnam sint?

15. Porro illud mihi singulare oblatum fuit nullius sterius. Mancipium cum ex legitimo suo peculio accedat, & consentiente Domino constabat) colligebat in area ducentos aureos, moritur ab intestato nulla de his dispositione facta, nec ullis eius existentiis hæredibus. Quare non vulgaris controversia coortatur inter Fiscum Regium & inter Dominum servi, cuius illi ducenti aurei essent applicandi? Nec in foro extorret tantum, sed etiam in interiore quaesito fuit. An Dominus Occultare eos posset, ut sibi, citra lites, facillè re negotio eisdem usurparet?

16. Et quidem Fiscus ita clamabat: Primum bona vacantia, id est, bona eorum, qui ex hac vita ab intestato discedunt, neque relinquunt hæredes, qui illis juxta litem Civilis præscriptum ab intestato succedant; eo ipso ex dispositione Iuris l. 1. §. ult. ff. de iure fisci, lib. 1. & l. vacante, C. de bonis vacant. lib. 10. & alibi (lege interim Molinam t. 1. d. 53. aliisque, & quod ego dicam tr. 4. c. 1. §. 1. a num. 12. hæc Regem devolvuntur. Sed pecunia, de qua agimus, est bonum vacans, ut iam supponitur: ergo ad Regem necessarii devolvitur.

17. Secundum: Ubi lex non distinguit, nec nos distinguere possumus: At lex disponit omnia bona vacantia esse Regis: ergo non possumus nos distinguere, atque asserere legem loqui de liberorum bonis, non verò de bonis servorum.

18. Tertio: Ejusmodi peculium totum pertinebat ad servum: ergo nullo jure ad Dominum. Qua igitur ratione ipse se intermiscere in hac pecunia velit? Porro detur pauperibus ex præsumpta Defuncti Christiani voluntate. Hæc, & similia Fiscus.

19. Dominus verò in hunc ferè modum suas partes vehementius tuebatur: Primum, servus etiam sui peculij non habet perfectum dominium, sed solum imperfectum, ut scilicet illo possit uti, ac frui: At quoties illo non utitur, ad Dominum pertinet, quare injustitia fieret.